

איגרת למועמדים לחוג לכלכלה חקלאית ומינהל (חוג 717)

החוג לכלכלה חקלאית ומינהל של האוניברסיטה העברית מציע תכנית לימודים איכותית, מגוונת, ובעלת אוריינטציה יישומית בתחום הכלכלה והמינהל, וכל זאת באווירה הביתית של הפקולטה לחקלאות ברחובות.

תכנית הלימודים בחוג מהווה חבילה ייחודית של תחומים יישומיים שאינם ניתנים בהרכב דומה בשום מוסד להשכלה גבוהה בארץ. ראשית, הלימודים בחוג משלבים קורסים בסיסיים בכלכלה (תיאוריה כלכלית, מיקרו ומקרו כלכלה) עם קורסי יסוד במינהל (חשבונאות, תמחיר, מימון ושיווק). שנית, ההתמחויות היישומיות בחוג כוללות לימודים בכלכלת חקלאות ישראל, כלכלת המגזר הכפרי, כלכלת משאבי טבע וסביבה וכן מינהל במלונאות ותיירות. לבסוף, בנוסף לקורסים במדעי החברה נלמדים גם קורסים במתמטיקה וסטטיסטיקה בהיקף נרחב וכן קורסים במדעי הטבע (מבואות לביולוגיה, כימיה וביוכימיה) ובמדעי החקלאות הענפיים. במשך כל הלימודים תואר ראשון ושני מדגישה תוכנית הלימודים את ההיבטים היישומיים של המקצועות השונים.

חשיבותו של השילוב בין לימודי כלכלה, מינהל, משאבי טבע וחקלאות בולטת במיוחד על רקע התחום הגובר במערכות התפעוליות – ייצור, מימון, קואופרציה, שיווק, ייצוא – של המגזר החקלאי והתעשיות השעונות עליו. החוג מכשיר את בוגריו למגוון רחב של עיסוקים בכל מגזרי המשק, הן בסקטור הפרטי והן בסקטור הציבורי ובמיוחד במגזר הכפרי. תלמידי החוג ברמת בוגר בוחרים באחת משלושת המגמות: א. כלכלה חקלאית ומנהל; ב. כלכלה חקלאית בשילוב עם לימודי חקלאות; ג. כלכלה וניהול של הייצור, הקהילה והסביבה במגזר ההתיישבותי. התלמידים יכולים גם להצטרף לאחת משלוש החטיבות המתמחות: 1) חקלאות ואיכות הסביבה; 2) חקלאות, כלכלה ושיווק; 3) מימון וניהול פיננסי בחקלאות. תלמידים מצטיינים יכולים להצטרף לתכנית לימודים חדשה בכלכלה חקלאית ומינהל עם התמחות בביוטכנולוגיה או למסלול משולב המקנה תואר ראשון בכלכלה חקלאית ותואר שני במנהל עסקים של בית הספר למנהל עסקים בירושלים.

תכנית לימודי המוסמך של החוג היא דו-שנתית ומיועדת לבוגרי החוג ולבעלי תואר בוגר בכלכלה מאוניברסיטאות אחרות וממכללות מוכרות. לימודי המוסמך ניתנים בשני מסלולים: מסלול מחקרי עם תיזה ומסלול לא-מחקרי שאינו דורש כתיבת תיזה. במסלול המחקרי מוקדשת השנה הראשונה ללימודים מתקדמים – להעמקת הידע בתיאוריה כלכלית ושיטות מחקר כמותיות (קורסים מתקדמים במתמטיקה וסטטיסטיקה). השנה השנייה מוקדשת ברובה למחקר, בהדרכת אחד (או יותר) ממורי החוג. הלימודים מסתיימים בהגשת תיזה מחקרית, שלעתים קרובות מתפתחת למאמר בכתב עת מדעי. במסלול הלא-מחקרי היקף הלימודים רחב יותר ועל התלמידים להגיש סמינריון מחקרי.

יותר מאלפיים בוגרי החוג במשך קרוב לארבעים שנה מעידים על איכותו. מסיימי החוג שימשו ומשמשים במשרות בכירות באקדמיה (מרבית חברי הסגל הבכיר כיום הם בוגרי החוג), במגזר הציבורי (מנכ"לים של משרדי הביטחון, האוצר והגנת הסביבה, מזכ"ל תנועת המושבים ויו"ר ק.א.ל., ראש המועצה האזורית דרום השרון ויו"ר תנועת האיחוד החקלאי) ובשוק הפרטי (מנכ"לים של טבע, תנובה, החברה לישראל, פיבי אחזקות, ד"ש השקעות, חברת הפרסום גיתם, ועוד).

בשנת הלימודים הקרובה, החוג יעניק מספר מלגות מחיה בגובה שכר לימוד לתלמידים חדשים בעלי נתוני קבלה גבוהים במיוחד.

למידע נוסף על החוג בכלכלה חקלאית ומינהל ניתן לפנות למזכירות המחלקה בטלפונים 08-9489230 ו-9489845, בדוא"ל sadeh@agri.huji.ac.il, או לבקר באתר האינטרנט <http://departments.agri.huji.ac.il/economics/indexh>, ולחפש תחת הכותרת "מידע לתלמיד".

בברכה,

פרופ' איל קמחי, יו"ר החוג

להלן תיאור מפורט יותר של העיקריים שבין תחומי ההוראה והמחקר.

1. כלכלה חקלאית: החקלאות והמשק הלאומי

חוקרי המחלקה עוסקים במגוון רחב של סוגיות בכלכלה חקלאית וחקלאות ישראל. אחד מיעדיה המרכזיים והמסורתיים של המחלקה הוא לחקור ולתת מענה לבעיות בפניהן ניצבת החקלאות הישראלית, כגון יעילותם של מוסדות וארגונים (כולל מועצות ייצור ושיווק), מערכת המחקר החקלאי, האשראי החקלאי, בעיות עיור וכיו"ב. החוקרים בתחום זה משתפים פעולה עם עמיתיהם מתחומי מחקר אחרים במחלקה, כמו פיתוח כפרי, תיירות כפרית, מדיניות מים וקרקע, תיעוש כפרי ותעסוקה, שיווק מוצרי חקלאות ומזון. חלק מהמחקרים הרבים המתבצעים על ידי חוקרי המחלקה בתחום זה נערכים על פי הזמנת ממשלת ישראל, מוסדות בנקאיים, כלכלני משקים חקלאיים ומועצות ייצור.

2. כלכלת משאבי טבע ואיכות סביבה

כלכלת משאבי טבע ואיכות סביבה מהווה חלק אינטגרלי ממערך ההוראה והמחקר של מחלקת כלכלה חקלאית בעולם. ההכרה בחשיבות הנושא ומרכזיותו בפקולטה מצאה ביטוי בהקמת חטיבות לימודים בחקלאות ואיכות הסביבה ברמות הבוגר והמוסמך ובשינוי השם לפקולטה למדעי החקלאות, המזון ואיכות הסביבה. המחקר בנושאים של משאבי טבע ואיכות סביבה הוא בינתחומי באופיו ואנשי המחלקה העוסקים בתחום משתפים פעולה עם חוקרים במדעי הקרקע והמים ובמדעי הצומח, כאשר הם תורמים את תרומתם הייחודית למחקרים המשותפים. חוקרי המחלקה בתחום זה מדגישים במיוחד נושאים הקשורים למשק המים ולהשפעות סביבתיות של השקיה. המחלקה ארגנה מספר סדנאות שעסקו בניהול משק המים הן ברמה הלאומית והן ברמה הבינלאומית וכמה מהחוקרים נוטלים תפקיד מרכזי בליבון נושאי תמחור המים. בזכות מחקריהם ופרסומיהם רכשו אנשי המחלקה שם עולמי בתחום מחקר המים. הפוטנציאל לפיתוח מוקד איכות מחקרי כלכלת משאבי טבע וסביבה הוא רב ביותר ונראה כי אין מקום טוב ומתאים לכך מאשר המחלקה לכלכלה חקלאית ומינהל בשיתוף עם חוקרים ממחלקות אחרות בפקולטה. בין נושאי המחקר הספציפיים הראויים להרחבה ניתן למנות: תמחור וניצול של מקורות מים וקרקע, שימוש מושכל במים להשקיה, ויסות השימוש בחומרי הדברה, מדיניות של ניצול משאבי טבע מתכלים ומתחדשים, מדיניות של פיתוח בר-קיימא, קשרי גומלין בין מדיניות חקלאית ומדיניות סביבתית וכדומה.

3. המגזר הכפרי: מבנה, מוסדות ומדיניות

החקלאות והמגזר הכפרי בישראל עברו שינויים מפליגים במרוצת השנים האחרונות. נושאים הקשורים לכלכלת החקלאות והכפר ופיתוח המרחב הכפרי קיבלו חיוק משמעותי בתכניות ההוראה והמחקר של המחלקה והציפיות הן להמשך גיבוש פעילות מדעית איכותית בתחומים שלהלן: (1) המבנה המוסדי של המגזר הכפרי ושל המערכות התומכות; (2) מדיניות ציבורית בתחומי הקרקע, המיסוי והמימון של המגזר הכפרי; (3) מבנים קואופרטיביים בחקלאות ובמגזר הכפרי; (4) כלכלת המשפחה הכפרית, כולל בעיות המשכיות בין-דורית. בנוסף להתמקדות במגזר הכפרי בישראל, קיימים לפחות שני תחומי מחקר המתאפיינים על ידי פריסה בינלאומית רחבה. אחד התחומים עוסק בפיתוח עיסוקים כפריים מחוץ לחקלאות ובייחוד פיתוח התיירות הכפרית – נושא בעל חשיבות ראשונה במעלה באירופה ובארה"ב עם השלכות כלכליות וארגוניות מרחיקות לכת למרחב הכפרי בישראל. תחום שני עוסק בשינויים ארגוניים בחקלאות במדינות אירופה ואסיה הנמצאות במעבר מכלכלה סוציאליסטית מתוכננת לכלכלת שוק. חוקרים במחלקתנו תורמים רבות לתחום זה תוך ניצול הניסיון שנרכש במגזר השיתופי בישראל בעשורים האחרונים.

4. שיווק מוצרי חקלאות ומזון

פיתוחה ומעמדה של החקלאות הישראלית מותנה בהרחבת השווקים למוצריה. הגדלת התקבולים מהשוק הישראלי, ביסוסה של חקלאות ייצוא והרחבת הפעילות הכלכלית של המגזר הכפרי לתחומים שאינם בהכרח חקלאיים מותנים בגישה שיווקית מקצועית בכל רמות הפעילות והעשייה, החל מפעילויות ייצור וכלה בהכוונת המחקר והפיתוח. הכשרת כוח אדם מקצועי והעשרת הרמה המקצועית של מקבלי החלטות מהווים תנאי הכרחי לטיפול מקצועי בנושאי השיווק. כיום מהווה נושא השיווק עמוד תווך ברשימת מקצועות המינהל הניתנים על ידי המחלקה כמענה לביקוש הגובר מצד התלמידים.

5. מינהל: חשבונאות, מימון, תורת הארגון

הלימודים והמחקר בנושאי המינהל מהווים את אחד המאפיינים הייחודיים של המחלקה בהשוואה למחלקות אחרות לכלכלה באוניברסיטאות בארץ. בגלל אופיים היישומי של לימודי המינהל במחלקה, הם מושכים מספר רב של תלמידים. בנוסף ללימודי השיווק, עליהם הרחבנו

בסעיף הקודם, כוללים למודי המינהל במחלקה קורסים בחשבונאות ותמחיר, מימון וניהול פיננסי, משפט מינהלי, והתנהגות ארגונית.